

LUKOVSKÝ ZPRAVODAJ

Občasník městyse Lukova

LEDEN 2021

Vážení spoluobčané,

dovolte mi za sebe i za zastupitele městyse Lukov, abych vám popřál pohodový a šťastný nový rok 2021. V loňském roce jsme prošli těžkou zkouškou v podobě pandemie covid-19, která se dotkla každého z nás. I přes tuto skutečnost jsme se jako zastupitelé po celý rok snažili plnit cíle a úkoly, jak jsme si stanovili. Vloni jsme museli zrušit většinu naplánovaných kulturních akcí, což mě osobně velmi mrzí. Doufám, že situace bude v letošním roce příznivější.

V tomto čísle Lukovském zpravodaji se dozvíte, jak dopadlo posvícení, jedna ze dvou podzimních kulturních akcí, které jsme mohli uspořádat. Také jak pokračuje stavba zóny aktivního odpočinku, jak je to s rekonstrukcí kulturního domu a co chystáme do budoucna.

Marek Langer
starosta Lukova

PF
2021

*V novém roce hodně zdraví, klidnou mysl
a pevné nervy všem přeje městys Lukov.*

Z rozsvěcení vánočního stromu.

Z jednání zastupitelů ve II. pololetí 2020

ČERVENEC

- Městys podá na Ministerstvo vnitra žádost o dotaci na automobil pro lukovské dobrovolné hasiče. Stávající vůz je opravený sanitní automobil z roku 2 000, který je značně poruchový a jeho provozuschopnost je nejistá.
- Zastupitelé podpořili částkou 3 000 korun Linku bezpečí, která poskytuje anonymní, odbornou, bezplatnou, non stop pomoc. Jejím provozovatelem je stejnojmenná nezisková organizace.
- V plné výši uhradí městys lukovské římskokatolické farnosti opravu věžních hodin místního kostela, a to v částce 61 330 korun.
- Zastupitelé schválili „závěrečný účet za rok 2019“, včetně výsledku kontroly hospodaření městyse. Drobné nedostatky a chyby jsou jen formální. Přijali současně usnesení o důsledné kontrole podpisů ověřovatelů zápisu.

ZÁŘÍ

- Hlavním bodem schůze bylo schválení výběrového řízení na výstavbu „zóny aktivního odpočinku“. Starosta informoval, že nejnižší cenovou nabídku podala firma Tewiko systems. Předložil současně smlouvu o dílo s touto společností, kterou zastupitelé rovněž odsouhlasili.
- K nahlédnutí na webových stránkách městyse nebo na úřadě je ceník služeb pro občany Lukova schválený zastupiteli. Například hodina sečení trávy křovinořezem vychází na 150 korun, o deset korun dražší je sečení trávy traktorem John Deer, odvoz či převoz materiálu traktorem Vari stojí za hodinu 140 korun.

LISTOPAD

- Zastupitelé vzali na vědomí dílčí přezkoumání hospodaření městyse, které je bez chyb a nedostatků. Jen při zakázce na vybudování „zóny aktivního odpočinku – multifunkční hřiště“ nebyla dodržena lhůta pro zveřejnění smlouvy do 15. dne od jejího uzavření. Bylo to provedeno o několik dní později.
- Starosta předložil nově zpracovaný „Strategický rozvojový plán městyse Lukov na rok 2020-2025“, který zastupitelé schválili.

PROSINEC

Město Znojmo požádalo městys o příspěvek 13 700 korun na terénní sociální služby, které poskytuje klientům v domácím prostředí. Jedná se především o pečovatelskou službu, sociálně aktivizační službu pro rodiny s dětmi, ranou péči a sociální rehabilitaci. Vzhledem k tomu, že jde o služby, které jsou v Lukově využívány, zastupitelé žádosti vyhověli.

- Informaci starosty, že z dotace nelze v rámci rekonstrukce kulturního domu vybudovat prodejnu potravin, protože jde o komerční využití, vzali zastupitelé na vědomí. O možnosti vybudování prodejny na náklady městyse rozhodnou později.

Hřiště pro sedm sportů je před dokončením

Ministerstvo pro místní rozvoj poskytlo Lukovu na „zónu aktivního odpočinku“ dotaci ve výši 1, 880 milionu korun. Projekt tvoří multifunkční hřiště pro sedm sportů a fotbalové hřiště. Na realizaci vypsali městys výběrové řízení, ze kterého vzešla jako vítěz firma Tewiko systems. Nejprve bylo nutné připravit plochu pro stavbu, protože na části budoucího hřiště byl sběrný dvůr. Ten ochotní lukovští brigádníci přestěhovali na opačný konec dvora. Také byl odstraněn plot a zdemolována bývalá nájezdová rampa, která již po léta neplní svoji funkci.

V srpnu pak místo převzali stavbaři s tím, že na konci roku bude „zóna aktivního odpočinku“ hotová. „Ale kvůli velmi deštivému podzimu i nákaze covid-19 došlo k pozdržení betonáže plochy multifunkčního hřiště, které je nyní před dokončením. Druhé, fotbalové hřiště začne firma Tewiko stavět ihned, jakmile to dovolí počasí, a to i v zimě. Předpokládáme, že bude vybudováno letos na jaře. Rádi bychom v areálu nového sportoviště uspořádali již pálení čarodějnic,“ uvedl starosta Langer.

Kulturní dům se opraví postupně

Projekt na opravu a přestavbu vnitřních prostor kulturního domu společně se stavebním povolením a s žádostí o dotaci zaslal městys vloni na podzim Ministerstvu pro místní rozvoj. Rekonstrukce budovy je rozdělena na dvě části. Nejdříve přijde na řadu část budovy, která dříve sloužila jako kuchyň a jídelna Agropodniku Mašovice. Po přestavbě zde vznikne nová prodejna potravin. Poté dojde na modernizaci přísálí a sálu. „Ještě před podáním žádosti jsme sladili dokumentaci tak, abychom byli do dotačního programu zařazeni. Nyní můžeme jen čekat a doufat, že proměna kulturního domu začne letos,“ vyjádřil starosta.

Lukovští podpořili zdravotníky nemocnice

Materiální sbírku pro zdravotníky znojenské nemocnice bojující proti novému koronaviru, uspořádal městys vloni na podzim. „Sbírka nebyla vázána žádnou částkou ani množstvím darovaných potravin, proto mně přišly nevhodné negativní komentáře některých spoluobčanů. Nicméně v Lukově se našlo hodně těch, kteří se do akce zapojili, aby zdravotníci poznali, že je podporujeme, že jim fandíme a že s nimi soucítíme,“ odůvodnil vznik sbírky starosta Langer. V městysi se těchto dárek vybralo celkem 498 kusů. Z toho bylo 32 balení čajů, 22 sáčků kávy, 22 balení oplatků, 159 balení sušenek, 52 müsli tyčinek, 45 čokoládových tyčinek, 15 balíčků se slaným pečivem, 14 instantních polévek, 16 džusů, 12 Coca col, 49 energetických nápojů, 84

lahví ochucených a minerálních vod a sedm krémů na ruce.

Do sbírky přispěly rodiny (řazeno abecedně) – Fialova ml., Foukalova, Hažmukova, Hochova, Janíčková, Kilhofova, Křížova, Langerova, Raškova, Sedláčková, Trčková a Zábojova. Z jednotlivých občanů to byli - Jiřina Čechová, Marie Gregorová, Jana Juráková, Lenka Klebanová, Jakub Krejčí, Ludmila Krejčová, Jaroslav Langer, Alena Langerová, Jarmila Lenikusová, Jitka Mitysková, Radka Petrželková, Renata Punarová, Libuše Sokolová a Ludmila Šebelová. „Za městys Lukov všem jmenovaným děkuji za to, že svým příspěvkem vyjádřili úctu a pochopení k práci zdravotníků v tomto nelehkém období,“ ocenil starosta, který na snímku s účetní městyse Marií Gregrovou připravuje potraviny pro odvoz do nemocnice.

Novinka: svoz plastů jednou za 14 dnů

Každá domácnost již obdržela kalendář s termíny svozu plastového a komunálního odpadu i bioodpadu na letošní rok. Novinkou je čtrnáctidenní interval svozu plastového odpadu. „Prosím všechny občany, aby přistavovali na vyvážení jen plné popelnice plastového, komunálního odpadu i bioodpadu,“ vyzývá lukovská místostarostka Vladimíra Hochová.

Popelnice na papír i do domácností

Vzhledem k tomu, že velké kontejnery na papír jsou stále přeplněné, městys se rozhodl vyzkoušet „malou separaci“. Majitelé nemovitostí s číslem popisným, kteří budou mít zájem, obdrží jednu modrou nádobu o velikosti 120 litrů do níž budou ukládat tuto surovinu. „Způsob jejich přidělení je obdobný jako u bioodpadu. Předání je vázáno na podpis smlouvy o výpůjčce nebo jejího dodatku,“ vysvětluje místostarostka. Dodává, že během půlroční zkušební doby může dojít k úpravě využívání velkých kontejnerů, které zatím jsou na sběrných místech.

Za odpad zaplatíme letos pětistovku

Poplatek za komunální odpad na letošní rok tvoří jednak jeho zákonná složka A ve výši 250 korun, jednak složka B vycházející z nákladů městyse na jeho odvoz, třídění a likvidaci. Ty v roce 2019 dosáhly výše 114 470 korun. Jeho výpočet vysvětlila místostarostka: “Je to jednoduché. Náklady vydělíme číslem 276, což je počet poplatníků. A z výsledné částky 414,75 korun připadající na jednotlivce a dům s číslem popisným, odečteme 164,75 korun, které hradí městys z vlastního rozpočtu. Rozdíl 250 korun pak vyjadřuje složku B. Celková výše poplatku za rok 2021 je tedy tvořena 250 korunami jako složkou A a 250 korunami jako složkou B, což je celkem 500 korun.”

Koho jsme volili do senátu a krajského zastupitelstva?

Dvoje volby a dvě cesty do volební místnosti na úřadu městyse čekaly začátkem loňského října na ty, kteří se rozhodli dát hlasy vybraným politickým stranám, hnutím a kandidátům. Senátní volby byly totiž dvoukolové. Přestože jejich vítězem pro znojemský obvod se stal Tomáš Třetina (TOP 09), v Lukově dali voliči v prvním i v druhém kole více hlasů protikandidátovi Janu Groisovi. Zatímco Třetina zvítězil nad Groisem v poměru 54,57 : 45,42 procenta a stal se senátorem, v Lukově byl poměr obrácený ve prospěch Groise 52,54 : 47,45.

Ve volbách do krajského zastupitelstva získali v Lukově nejvíce hlasů kandidáti z hnutí ANO 2011 (21,73 procenta), druhou příčku obsadila Občanská demokratická strana s podporou Svobodných a Starostů a osobností pro Moravu (19,56), třetí je Česká pirátská strana (16,3), čtvrtá KDU-ČSL (10,86) a pátá Svoboda a přímá demokracie (8,69). Není bez zajímavosti, že za občanské demokraty kandidovala i účetní úřadu městyse Lukova Marie Gregorová. Podrobné výsledky voleb jsou na webu Lukova.

Volební komise.

Oprava břehu rybníka i mostku až letos

Bez větších problémů se vloni od dubna do konce října obešla rybářská sezona na rybníku v Lukově. Během ní bylo vydáno něco málo přes 20 povolenek, především domácím rybářům, z nich dvě byly jednodenní (pro lov „chyt, pusť“) a šest dětských. Jejich celková hodnota představuje pro městys 3 600 korun. Podle navrácených povolenek bylo uloveno 10 kaprů s mírami od 49 do 67 centimetrů.

Městys plánoval na podzim rybářskou brigádu na opravu břehu rybníka a mostku přes potok, který je v havarijním stavu. „Bohužel se ji zorganizovat nepovedlo, protože nejprve nám neprálo počasí, potom se opět zhoršila epidemiologická situace v celé České republice a byl vyhlášen nouzový stav. Jakmile nám to situace a počasí dovolí, opravy u rybníka proběhnou,“ nastínila místostarostka.

Svůj volný čas věnují městysi

Tři loňské brigády ukázaly, že lukovským občanům záleží na vzhledu městyse. První se konala začátkem července a týkala se vyklízení sběrného dvora. Ruku k dílu přiložili Tomáš Foral, Lukáš Růžička, Filip Moučka, Adam Segeč, Roland Jászberenyi, František Pavlíček, Josef Blahoudek, Jaroslav Klika, Karel, František a Jakub Hochovi, Petr Langer, Luděk Fiala st. a Roman Pančura. Druhá brigáda na úklid

dřeva z pokáceného pajasanu před úřadem městyse byla svolána na konec října. Zúčastnili se jí - Petr Langer, David Bystrianský, Filip Moučka, Antonín Plaček ml., Josef Blahoudek, Luděk Fiala st. Třetí se zaměřila na hrabání listí a úklid veřejného prostranství. Přestože se domluvili jen zastupitelé a hasiči, pomohli i další občané. Byli to - Monika, Toník a Daneček Michálkovi, Karel, František a Jakub Hochovi, Anna a Luděk Fialovi, David Bystrianský, Jakub Krejčí, Tomáš Kašparovský, Milan a Jáchym Ellerovi, Antonín Plaček ml., Lukáš Ružička, Adam Segeč, Roman Pančura, Petra, Jana a Petr Langerovi. Starosta děkuje účastníkům všech tří brigád. Stejně tak Antonínovi Plačkovi a Miloši Molíkovi za zapůjčení traktúrku a Luděkovi Fialovi ml. za zapůjčení fukaru na listí.

Hasiči zasahovali u hořícího auta

Deset hasičských soutěží v požárním sportu během dvou měsíců stihli v druhé polovině roku lukovští hasiči. Ve čtyřech z nich se jim podařilo zdolat disciplínu „požární útok“ v čase kratším, než je 20 vteřin. Závodů pro malé hasiče bylo méně, ale členové dětského družstva pilně trénovali po celý loňský rok, aby se dobře připravili na letošní soutěže. „Lukovští dobrovolní hasiči se zúčastnili několika brigád jako například vyklízení sběrného dvora pro stavbu multifunkčního hřiště, stavění máje a pódia pro posvícení, které se vloni poprvé konalo venku, nebo podzimního úklidu spadaneho listí z veřejných prostranství,“ vyjmenoval starosta Sboru dobrovolných hasičů v Lukově Tomáš Foral.

Zásahová jednotka lukovských hasičů vyjžděla začátkem září k hořícímu automobilu. „Kluci uhašení bezpečně zvládli během několika minut. Poděkování za to patří veliteli Markovi Langerovi, Jakubovi Krejčímu, Tomáši Kašparovskému, Lukáši Růžičkovi, Vojtovi a Vaškovi Čabalovým,“ vyjádřil Foral, který v novém roce přeje všem občanům městyse pevně zdraví a hodně štěstí.

Kulturní a společenský život omezil COVID-19

Protože vloni se průběžně vracela pandemie nového koronaviru a s ní spojený nouzový stav, městys zrušil většinu kulturních a společenských akcí. V druhém pololetí se podařilo uspořádat lukovské posvícení. Proběhlo netradičně na veřejném prostranství před kulturním domem, kde bylo pódium, stan se stoly a s lavicemi. Posvícení začalo první zářijový pátek odpoledne, kdy hasiči přivezli a s pomocí jeřábu postavili máju. „Tímto bychom rádi poděkovali panu Jantačovi za jeho sponzorský dar pro městys Lukov, za to, že usadil máji na návsí,“ sdělila místostarostka. V sobotu dopoledne vyšla lukovská mládež na obchůzku městysem, kterou zahájila položením kytice na hřbitově k uctění památky zesnulých lukovských občanů. Odpoledne byl připraven kulturní program se „Znojemskými Gráciemi“. Seniorky v kostýmech nejen tančily a zpívaly, ale také předvedly vtipné scénky a písničky, které pobavily publikum. Lidové písně v krojích zpívali členové pěveckého sboru „Mužáci“ z Tasovic. Děti se mohly projet na horské dráze, na kolotoči, vyřádit se ve skákacím hradu nebo si koupit hračku či drobnost ve střešnici a ve stáncích. V nabídce občerstvení byla výborná točená

zmrzlina, cukrová vata a nechybělo ani pečené sele či kuřecí gyros. Večer se konala taneční zábava s hudební skupinou Klaxon, která se protáhla až do ranních hodin. Posvícení pokračovalo nedělním odpoledním posezením s reprodukovanou hudbou.

Nadílka se svatým Mikulášem, s anděly i čerty

Přestože zastupitelé odhlasovali, že se žádné akce do konce roku konat nebudou, Mikulášskou nadílkou dětem nezrušili. Dovolili ji narychlo uspořádat, protože těsně před tímto svátkem se vládní opatření mírně rozvolnila. „Chtěli jsme udělat radost nejmenším, které si vloni příliš akcí neužily. Členky kulturního výboru městyse připravily balíčky sladkostí, které svatý Mikuláš se svým doprovodem roznese do domácností všem dětem do patnácti let. Rodiče pak mohli sami rozhodnout, zda nechají své děti s mikulášskou družinou promluvit nebo se na ni kouknou jen oknem,“ shrnula místostarostka. Poznamenala, že některým nechal Mikuláš balíček na klíce u vchodových dveří.

Vánoční strom s betlémem září u kostela

Omezení spojená s koronavirem dopadla také na tradiční adventní setkání obyvatel Lukova při rozsvěcení vánočního stromu u kostela na návsi. Vánoční strom byl rozsvícen na první adventní neděli 29. listopadu v 17. hodin jen za přítomnosti zastupitelů. „Všichni doufáme, že nový rok bude přívětivější a poklidnější a že se za rok u vánočního stromu sejdem,“ komentovala místostarostka.

Petice spolku „Žijeme v Podyjí“ má desítky podpisů

Nedlouho poté, co byl v jedné ze tří hal drůbežárny na okraji Lukova obnoven chov brojlerových kuřat, vznikl i spolek „Žijeme v Podyjí“. Jeho členové jsou iniciátoři petice, která je proti rozšíření chovu drůbeže i do druhé a třetí haly. Dokument bude předán provozovatelům Farmy Lukov, což je brněnská společnost Sullargo, dále pak majiteli pronajatých hal - Agropodniku Mašovice, i správním orgánům - Krajskému úřadu Jihomoravského kraje a Správě Národního parku Podyjí. „Necelá stovka podpisů svědčí o tom, že nám není lhostejné, kde a v jaké kvalitě životního prostředí žijeme,“ konstatují za spolek a petiční výbor Roman Záboj, Zdeněk Mačát a Vojtěch Čabala. Také děkují všem, kteří petici svými podpisy podpořili.

Jakmile to epidemiologická situace dovolí, na začátek letošního roku plánují setkání členů spolku a veřejnosti s provozovateli Farmy Lukov. „Budeme od nich žádat informace o tom, jak dodržují a do praxe uvádějí slíbená technická opatření proti šíření zápachu a zda drůbeži podávají krmivo, které snižuje množství zápachu,“ sdělují petičníci. Dodávají, že zájemci se na setkání mohou stát členy spolku. Ten se letos bude zabývat i případnou regulací nákladní dopravy související s provozem drůbežárny.

Lidé se mohou na spolek obracet s podněty a nápady směřujícími k zachování kvalitního života v městysi.

Vedení spolku a petiční výbor přejí všem občanům Lukova mnoho zdraví, štěstí a úspěchů v letošním roce.

Společenská kronika

Ve druhém pololetí 2020 oslavili jubilea:

Červenec

Jitka Mitysková 65 let

Srpen

Renata Punarová 55 let

Radek Šula 50 let

Aleš Hanzlík 50 let

Zbyšek Hricko 55 let

Září

Alena Langerová 65 let

Marie Křížová 65 let

Svatava Kotlánová 50 let

Listopad

Jaroslava Rezková 60 let

Věra Straková 70 let

Pavel Šrámek 55 let

Prosinec

Miroslava Baiglová 75 let

Rozloučili jsme se:

Září

Libuše Tomanová ve věku nedožitých 89 let

Listopad

Markéta Hejdová, 39 let

Marie Hejdová, 71 let

Tříkrálová koleda online

Vzhledem k aktuální situaci a celostátně přijatým opatřením vedení Charity České republiky rozhodlo, že po dobu trvání pátého stupně protiepidemického systému (PES) koledníci do obcí a měst nevyrazí. Tříkrálová sbírka se proto zatím uskuteční jen ve virtuálním prostoru. Ta letošní potrvá až do 24. ledna, proto zájemci mohou sledovat aktuální situaci na webu a Facebooku Oblastní charity Znojmo. Peníze lze darovat do online kasičky na www.trikralovasbirka.cz.

cz. Konkrétně znojenské Charitě je možné přispět tak, že do pole se napíše její název nebo poštovní směrovací číslo. Pokud necháte pole výběru prázdné, váš dar bude rozdělen mezi všechny Charity v České republice. Další možností je zaslat příspěvek na sbírkový účet číslo 66008822/0800 Variabilní symbol: 77706700. „Děkujeme za vaši štědrost v této pro všechny nelehké době,“ vyjadřují pořadatelé sbírky.

SPORT

Každý „po své ose“

Jubilejního čtyřicátého ročníku Vánočního běhu Elektrokovu Znojmo 25. prosince se zúčastnili také tři běžci z Lukova. Více než 10,5 kilometrovou trať zdolal mezi 140 závodníky jako druhý nejrychlejší Vojta Čabala (na fotografii uprostřed), a to v čase 36 minut a 52 vteřin. Další Lukovák Josef Hrubý (vpravo) obsadil s časem 39 minut a 23 vteřin čtvrté místo, jedenáctý skončil Ondřej Šrámek (vlevo). Pořadatelé závod kvůli koronavirové situaci uspořádali netradičně. Vyjadřoval to i jeho přídomek - virtuální. Každý závodník totiž po zaregistrování běžel sám, čas si měřil prostřednictvím screenshotu (snímku obrazovky), který pak zaznamenal na facebooku. Výsledky byly uveřejněny na

webu „Znojenského běhání“.

Pandemie nového koronaviru zrušila téměř všechny podzimní regionální a celostátní běžecké soutěže. Vojta Čabala stihl vloni 10. října ještě „Sokolák“ v Plavči, kde se umístil jako druhý. Trať dlouhou šest kilometrů rozdělenou do pěti samostatných závodů (kvůli odstupům mezi závodníky) urazil za 22 minut a 23 vteřin. A co běžci dělají, když nezávodí? O to více běhají a trénují. Jak Vojta prozradil, týdně uběhne v Podyjí zhruba stovku kilometrů.

Lukovský Réza cup vyhrál Znojmák

Až ze Slovenska byl účastník třetího ročníku turnaje ve stolním tenisu, který se v srpnu konal ve Stodole u Čabalů v Lukově. Hráči ze Znojma, z Mašovic a místní začínali soutěžit ve čtyřech skupinách, potom hráli vyřazovacím způsobem. Nejlépe si vedl Martin Bartoš ze Znojma (na snímku uprostřed), který se na rok stal i držitelem putovního poháru Réza cup, druhou příčku obsadil lukovský rodák Pavel Rezek (vlevo), třetí byl místní Ondřej Šrámek (vpravo). Všichni stolní tenisté obdrželi diplomy a věcné ceny od sponzorů turnaje. Pokud to protiepidemická opatření dovolí, lukovští tenisté plánují letošní turnaj Possible open na druhou únorovou sobotu ve Stodole u Čabalů.

ZAJÍMAVOSTI Z PODYJSKÉ PŘÍRODY

Nebeský strom z pekel

Takto je často označován strom, který do nedávna obohacoval veřejné prostranství naší obce. Mohutná dřevina rostla poklidně skoro sto let přímo před současnou budovou obecního úřadu. Vloni na podzim však musela ustoupit a byla pokácena Správou Národního parku Podyjí. Proč ale bylo nezbytné jeden z největších pajasanů na Znojemsku odstranit?

Pochází až z Dálného východu

Nejprve je potřeba se o stromu dozvědět něco více. Pajasan žláznatý je exotická dřevina pocházející z východní Asie (ze severovýchodní a východní Číny a Korejského poloostrova). Do Evropy byla jeho semena dovezena poprvé v polovině 18. století. Do českých zemí se pajasan dostal na přelomu 18. a 19. století, kdy byl vysazen na lednickém panství. Odtud byl šířen jako okrasná dřevina do dalších parků a zahrad. První zplanění, tedy výskyt a množení ve volné přírodě, bylo zaznamenáno již v roce 1875. Latinský název pajasanu - *Ailanthus altissima*, je odvozen od jeho domorodého názvu. *Ailanto* znamená nebeský

strom, což odkazuje na pěstování u náboženských chrámů, a to pro své léčivé složky používané v čínské medicíně. Čeština a slovenština si všimly podobnosti s domácím jasanem ztepilým, a proto název pajasan. Jeho využití není nikterak významné, nicméně díky dekorativnímu vzhledu byl používán v zahradnictví. Dřevo pajasanu je středně tvrdé až tvrdé, lehké, ohebné a na suchu trvanlivé. Samičí rostliny jsou hodně medonosné s velmi dobrou kvalitou medu. Pyl je však silně alergenní, při kontaktu s citlivější pokožkou způsobuje záněty. Celá rostlina je pro člověka slabě jedovatá.

„Chemickým koktejlem“ vytlačuje ostatní stromy

Pajasán je krátkověká dřevina, dožívající se obvykle okolo 50 let. Je velmi nenáročná, odolává znečištěnému prostředí a je schopna obsadit jakoukoli opuštěnou plochu, kde vytváří husté porosty a vytlačuje původní dřeviny. Semena pajasanu se šíří velmi dobře, a to i na velké vzdálenosti větrem, ale i vodou. Z velmi bohaté úrody (více jak 325 000 semen) dokáže vyklíčit až 85 procent z nich. Semenáčky umí vyrůst prakticky kdekoli a za první rok mohou dosáhnout až dvou metrové výšky. Pajasán také intenzivně zmlazuje z kořenů a pařezů. Výmladky se objevují až ve vzdálenosti 300 metrů od rodičovského jedince. Svě okolí si mladé rostliny pajasanu brání pomocí „chemického koktejlu“, který se do půdy dostává z rozkládajících se listů a je vylučován z kořenů. Omezují tak růst okolních dřevin a svým rychlým růstem získají výhodu v boji o tolik potřebné světlo, živiny a vodu. I tak může na někoho pajasán působit jako hezký a obdivuhodný strom.

Po kácení se brání výmladky

Komplikace ale nastávají v momentě, kdy nám začne pajasán vadit a rozhodneme se jej pokácet. Třeba proto, že trhá zeď domu, zvedá chodník nebo se rozrůstá do sousedních záhonků. Po kácení se strom začne bránit tvorbou nepříjemných výmladků. Čím více pak začnete s výmladky bojovat, tím silněji se rozrůstají. Když máte pocit, že se vám podařilo výmladky zničit, zjistíte, že se pajasán přestěhoval pod zemí k sousedům. Pajasán je agresivní invazní druh s velkou schopností přizpůsobit se různým podmínkám. V současné době je omezen převážně klimaticky, lze ale předpokládat, že s pokračujícím oteplováním

klimatu bude jeho vliv narůstat. Hlavně na jižní Moravě proniká do přirozených společenstev a mění jejich strukturu a složení. Díky rychlému růstu, výborné schopnosti rozmnožování, bohaté produkci snadno se šířících semen s velmi dobrou klíčovostí a tvorbě toxinů výrazně potlačuje původní rostliny a zcela obsazuje své okolí, kterým jsou travinné a skalní porosty, luhy, lesních světliny, lesní kultury nebo i rumiště.

Před ním varuje i Evropská unie

Pajasán je prakticky po celém světě považován za nebezpečný invazní druh. Ve státech Evropské unie byl zařazen na seznam druhů, které mohou mít závažný dopad na biologickou rozmanitost, lidské zdraví či hospodářství. Kromě zákazu prodeje semen nebo sazenic a jeho záměrného vysazování platí povinnost majitelů zabránit jeho dalšímu šíření.

Pronikl i do Podyjí

V posledních letech se pajasán začal stále častěji objevovat také v přírodě Národního parku Podyjí. Jako vysoce světlomilnou dřevinu ho nacházíme hlavně na lesních světlínách, ať již přirozených nebo vytvořených člověkem, a kolem lesních cest. A protože se pajasánů každý rok zvyšuje, začala Správa NP pátrat po zdroji tohoto šíření. U pajasánu hrají hlavní roli při šíření samiči, tedy plodné stromy. Lukovský pajasán byla samičí rostlina a jako taková představovala významný zdroj pro šíření nejen do národního parku, ale také do okolních zahrad a prostranství. Vezmeme-li v úvahu převážně západní proudění a fakt, že na vzrostlém stromě je každý rok několik stovek tisíc plodů, je téměř jisté, že za šíření v celé střední části Podyjí mohl právě mohutný pajasán z Lukova. Šlo vlastně o jediný, dosud známý, plodný strom západní poloviny Podyjí. Jeho okřídlená semínka totiž doletí větrem na kilometrové vzdálenosti a mladé rostliny nacházející se kolem Gálišských luk nebo na Podmolsku mají zřejmě původ v Lukově.

Pro odhalení intenzivního šíření však nemusíme chodit daleko, stačí si v Lukově důkladně prohlédnout okolní zahrady dnešního torza pajasanu. Najdeme tu spoustu semenáčků a výhonků, které se snaží zabrat si místo. Nespočet semenáčků je prakticky po celé obci.

Likvidace: herbicidem do kmene

Regulace ďábelského pajasanu není nikterak jednoduchá. Pouhé pokácení, posekání či jiný pokus o odstranění pouze nastartuje kořeny a jejich výmladky k aktivitě. V drtivé většině případů tak prostým odstraněním dochází k regeneraci nebo přímo namnožení rostliny. Pro účinnou kontrolu takto nebezpečné rostliny je nevyhnutelné použití herbicidu. V případě tak mohutného jedince, jakým byl ten lukovský, byl herbicid (glyfosát) aplikován pomocí injekce přímo do kmene stromu, což je dosud nejúčinnější metoda. Pokácen byl až poté, co byl herbicid rozveden vodivými pletivy po celém těle dřeviny. Tímto způsobem lze podstatně snížit tvorbu případných výmladků v následujících letech. Ideální by bylo nechat strom po aplikaci herbicidu zasychat alespoň rok, avšak vzhledem k mohutnému vzrůstu lukovského pajasanu nešlo uprostřed obce připustit riziko pádu silných větví, které odumírání stromu provází.

Zdroj byl tedy odstraněn, je však nezbytné zabránit dalšímu šíření již rostoucích semenáčků a kořenových výstřelků tak, aby byla regulace na katastru Lukova úspěšná. Věřím, že tedy chápete, proč k odstranění muselo dojít. Pokud byste našli na své zahradě pajasan a nevěděli si rady, jak s ním naložit, obraťte se s klidným vědomím na Správu Národního parku Podyjí, rádi vám poradíme nebo pomůžeme.

Zdeněk Mačát, autor je odborník Správy Národního parku Podyjí.

HISTORICKÁ PŘÍLOHA

4. část

Neklidná doba za vlády Eintzingerů (1420 - 1517)

Mnoho také nevíme o lukovské vsi v 15. století. Její obyvatelé se ale určitě měli v tomto bouřlivém čase, zaplněném neklidem a majetkovou i existenční nejistotou, co ohánět. Základní renta odváděná vrchnosti představovala něco okolo 5 až 10 procent z celkové úrody. Spolu s dalšími poplatky jako byly zemské daně, církevní desátky či různé mimořádné odvody ale nepřesáhlo průměrné zatížení poddanské usedlosti 20 procent jeho celkové produkce. Z toho, co zbylo, ovšem musel hospodář ještě odložit nemalý díl pro příští setbu, díl pro spotřebu vlastní a své rodiny až do příští úrody, něco do zásoby a teprve zbytek mohl zpeněžit na trhu.¹ Přesto lze ale říci, že v té době obývali lukovskou osadu, asi poměrně stabilizovanou a s ryze naturální ekonomikou, poddaní s větší mírou svobody jak později, po třicetileté

válce, nezatížení tolik feudální rentou, robotou a dalšími tíživými závazky. Konkrétní zprávy o Lukovu jsou jen nepřímé, související s dominiem jako celkem a se střídáním jeho majitelů. Po smrti Přecha z Kojetic, který žil ještě v roce 1417, převzal novohrádecké panství jeho zeť Osvald Eintzinger z Eintzingeru (von Eintzig), který se po hradu poprvé píše v roce 1420. Víme to proto, že ho v tom samém roce pohнал před soud Štědroň z Kojetic, snad blízký Přechův příbuzný, že „...mi drží hrad muoj řečený Hrádek, ježto k němu lepší právo mám, nežli on ...“.² Osvald, který se někdy v třicátých letech

Pohled na zaslepenou vnitřní část tříčtvrtěválnové věže mladšího hradu.

stal hejtmanem znojemského hradu, se však na Hrádku udržel. Možná i proto, že byl věrným přívržencem rakouského vévody Albrechta, od roku 1423 markraběte moravského, který byl nesmiřitelným nepřítelem husitů. Ten, asi ještě ve dvacátých letech, jemu a jeho bratru Štěpánovi vlastnictví Hrádku potvrdil. Tento právní akt pak v roce 1436 konfirmoval císař Zikmund Lucemburský jako král český.³

Období husitských válek se Osvaldova a Štěpánova Hrádku, ale i k němu příslušejících vsí včetně Lukova určitě dotklo, je jisté, že husité dominium při svých poměrně častých taženích na moravský jih neminuli bez povšimnutí. Zčásti o tom svědčí zpráva, že dolnorakouský hrad Kaja vzdálený od Hrádku vzdušnou čarou jen necelé dva kilometry a držený rovněž Eintzingery, byl husitskými oddíly poškozen.⁴ Spojená táborská a sirotčí vojska „polem pracující“ a vojska Pražanů prošla například v listopadu 1425 Podyjím, dobyla vcelku bez námahy Loucký klášter a deset dní pak neúspěšně obléhala Znojmo. Pak odtáhla k blízkému dolnorakouskému městu Retz, které po boji obsadila.⁵ A v tomto smyslu nelze podcenit ani militantní působení a vůbec vliv regionálních bašt revoluce - zejména blízkých Jevišovic. Z vesnic, jimiž husité procházeli, vybírali od poddaných takzvané holdy, tedy platy a dávky, které měli odvádět vrchnosti. Není pochyb o tom, že tuto aspoň zkušenost nabyli i usedlíci lukovští. A zřejmě nejenou.

Eintzingerové, známí svým protihusitským postojem, se proto snažili nebezpečí čelit. Usilovně pracovali na přestavbě a zesílení Hrádku, jejich podíl byl v tomto smyslu zásadní.⁶ Za nich byl ve východní části skalnaté šíje postupně vystavěn či přestavěn a rozšířen takzvaný mladší hrad, a to jako předsunuté, samostatně hájitelné opevnění s masivní třičtvrtěválnovou věží, jejíž rozměry byly opravdu impozantní - průměr 17 metrů a pětimetrová síla zdiva na nejohroženější severovýchodní straně. Ten pak propojili hradbou se starším lucemburským hradem, v jehož vnitřní části vybudovali nové obytné objekty schopné účinnější obrany. Také přestavěli přiléhající příhrádek, který zesílili novou štítovou zdí s nárožní věží oddalující dělostřelbu a umožňující boční postřelování.⁷

Prameny také mlčí o Novém Hrádku a o vsích k němu příslušejících za poděbradské éry, přesněji za takzvané druhé husitské války (1467 - 1471), kdy uherské oddíly krále Maytáše Korvína bojovaly s vojsky krále Jiřího a jeho převážně kališnických přívrženců a přitom plenily Moravu, zejména její jižní část. Vyznačovaly se, jak to bylo ostatně v té době obvyklé, plánovitým poškozováním hospodářského zázemí nepřítele projevujícím se například ničením úrody, vypalováním městeček a vesnic, rekvírováním dobytka, vymáháním výkupného za zajatce, a také holdy. K tomu se pak přidala neúrodná léta 1469 a 1470, kdy tuhá zima trvala až do počátku května, a výsledkem byla neosetá pole, velká drahota a hlad.⁸

Pokračování v dalším vydání Lukovského zpravodaje.

^{1/} Čornej, P.: *Velké dějiny zemí Koruny české*, svazek V, s. 46, 47.

^{2/} *Libri citationum et sententiarum seu ,Knihy půhonné a nálezové (=KPN)*. Tomus III. Ed. Brandl, Vincentius. Brunae 1878, č. 433.

^{3/} Hodeček, D., Kroupa, P., Szabó, K., Šabatová, L.: *Zřícenina hradu Nový Hrádek*, s. 4.

^{4/} Plaček, M.: *Nový Hrádek*, s.7-8. Na obnovu Kaji získali Eintzingerové od panovníka subvenci 950 liber feniků.

^{5/} Čornej, P.: *Velké dějiny zemí Koruny české*, svazek V, s. 466.

^{6/} Hodeček, D., Kroupa, P., Szabó, K., Šabatová, L.: *Zřícenina hradu Nový Hrádek*, s. 85. Jednotlivé etapy výstavby Hrádku bylo možné poměrně přesně datovat s využitím dendrochronologie, to je metody založené na analyzování letokruhů dřeva. Z odebraných vzorků dřev zazděných do kamenného zdiva bylo možné určit rok, kdy byl poražen strom použitý na stavbu.

^{7/} Plaček, M.: *Nový Hrádek*, s.10, 11.

^{8/} Čornej, Petr - Bartošová, Milena: *Velké dějiny zemí Koruny české*, svazek VI (1437 – 1526). Praha - Litomyšl 2007, s. 267, 268.

FOTOGALERIE

Tradiční posvícení - 5. září

FOTOGALERIE

FOTOGALERIE

FOTOGALERIE

Mikulášská nadílka - 5. prosince

Betlémské světlo - 24. prosince

LUKOVSKÝ ZPRAVODAJ

OSMISMĚRKA

A	U	R	B	A	N	O	V	Á	L	E	C	Á	K	S	S
U	P	M	Ů	N	K	K	K	L	A	K	U	O	F	Š	L
G	Ě	E	A	Ž	E	U	S	Á	M	Á	L	A	O	R	A
U	D	M	T	Č	I	A	CH	O	S	Á	T	Ž	R	Á	V
S	O	O	Á	R	N	Č	U	Y	V	A	Í	Y	A	M	Í
T	T	V	L	I	Ž	Č	K	O	N	Ř	L	Á	L	E	K
I	O	R	Ř	E	K	E	S	O	K	K	V	V	O	K	O
N	S	V	A	O	Ž	U	L	Š	V	O	A	O	V	K	V
O	A	H	V	K	K	A	Ť	K	K	Á	K	K	Á	E	Á
V	Í	Á	R	I	A	A	L	Í	O	C	L	Č	A	Č	R
O	K	Č	N	U	S	U	Ř	O	I	V	A	Í	R	Á	E
T	Í	E	J	T	B	A	C	R	V	L	Á	Š	E	L	G
N	L	K	N	E	S	Ý	H	A	U	Á	CH	A	D	D	N
Á	O	Ý	Č	E	R	N	Ý	Š	H	O	O	V	U	E	A
V	M	I	T	Y	S	K	O	V	Á	A	H	O	N	S	L

AUGUSTIN
CAHA
ČERNÝ
DOLEŽALOVÁ
FOUKAL
FORALOVÁ
HOCH
HON
HRICKO
HRUBÝ
KREJČÍ

KŘÍŽ
KUCHYNKA
LANGER
LENIKUSOVÁ
MÁLA
MITYSKOVÁ
MOLÍK
MOUČKOVÁ
NOVÁČEK
NOVOTNÁ
NUDERA
PETRŽELKOVÁ

RŮŽIČKOVÁ
SEDLÁČEK
SKÁCEL
SLAVÍKOVÁ
STRAKA
ŠRÁMEK
ŠŤASTNÝ
ŠULA
TESAŘÍKOVÁ
TOMAN
URBANOVÁ
VAŠÍČKOVÁ

VAVŘINA
VLASÁK

**Osmisměrku
sestavila
Ludmila
Šebelová.**

Další fotografie najdete na webových stránkách a na Facebooku městyse Lukov.

Tiráž: Občasník městyse Lukova Leden 2021. Vydává městys Lukov dvakrát ročně do každé domácnosti zdarma. Náklad 130 kusů. Formát A5, počet stran 16. Neprodejné. Přetisk jen se souhlasem vydavatele. Autoři textů – Marek Langer, Vladimíra Hochová, Jitka Mitysková (také editorka textů a autorka fotografií), Tomáš Foral, Zdeněk Mačát, Karel a Miroslava Janíčkovi (historická příloha). Autorka fotografií Jana Langerová.